Evrenseli Örseleyen, Kimlikçi ve Yankesici Ahlak

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Karaağaçlı

1.Öndeyi

"Evrenseli Örseleyen, Kimlikçi ve Yankesici Ahlak" konusuyla ilgilenilen bu çalışmanın temel amacı; ahlakın evrenselliği özelinde kimlikçi ve yankesici ahlakın lekelerine Türkiye ulusal kamuoyunun dikkatini çekmektir. Alan yazın verilerine ek olarak yazarın postpozitivist görülerine ve gözlemlerine dayalı oluşturulan çalışma; (1)Öndeyi, (2)Ahlak ve İnsan Davranışları, (3) Meta, Normatif ve Pratik Ahlak Ne İster?, (4)Evrensel Ahlak, (5)Kimlikçi Ahlak, (6)Yankesici Ahlak, (7)Sonuçlar, (8)Öneriler, (9)Vargı ve Yargı alt başlıklarında kaleme alınmıştır.

2. Ahlak ve İnsan Davranışları

Ahlak, temelde neyin doğru veya yanlış sayıldığı-sayılması gerektiğidir. Ahlak, bağlamlı değerlendirmeler "doğru ve yanlış" algısı üzerinden yapılır. Doğru ve yanlışın öznelliği, ahlakiliğin ölçütü, davranışların ve düşüncelerin haklılığı-haksızlığı konularında düşünceler tümeli ahlak iklimiyle açıklanır.

Çünkü; İnsan nasıl davranmalıdır? sorusunu çeşitli durumlara göre açıklanırken ahlaki iklim farklılıklarına göre de örneklendirilir.

Bu bulguları somutlandırmak gerekirse "iyi, kötü, doğru, yanlış, bilgelik, erdem, suç ve adalet" sözcükleri ahlak öğretileriyle betimlenip yorumlanır.

3.Meta, Normatif ve Pratik Ahlak Ne İster?

Ahlak, iyiye ve doğruya yönelmiş eylemleri ister. Eylemler arasında daha üst kıymetler ister. Çünkü; ahlak ikliminde (1)Meta (2)Normatif ve (3)Pratik kurallar vardır. Anılan bu ahlak iklimleri aşağıda ana çizgilerle tanıtılmaktadır (Karaağaçlı, 2021-2: 60).

3.1Ahlakta meta kurallar: Ahlakın temel kavramlarıyla ve metafiziğiyle ilgilenirken soyut problemleri ele alır.

3.2.Ahlakta normatif kurallar: Doğru davranışın nasıl olması gerektiğiyle, doğru ve doğruluk ölçütlerini önemser. Bir eylemi doğru ya da yanlış yapan şeyler nedir? sorusuna yanıtlar arar.

3.3.Ahlakta pratik kurallar: Normatif etiğin sosyal, ekonomik ve kültürel hayattaki problemlere uygulanmasını sağlayarak varolan sorunlara çözümler önerir. toplumda azınlıklara ve dezavantajlı gruplara pozitif ayrımcılık yapmak yasal mıdır? ve ifade özgürlüğünün sınırları nedir? türünden soruların karşılıklarını arar.

4.Evrensel Ahlak

Evrensel ahlak kapsamında, toplumsal düzene ilişkin kuralların ve yasaların ötesinde, evrensel insani değerlere uygun davranışlar gösterebilme vardır.
Evrensel ahlak iklimini kapsayan özellikle ana çizgilerle aşağıda sıralanmaktadır:

- Evrensel ahlak, ilkeli bir ahlak anlayışıdır.
- Evrensel ahlak anlayışında; toplumun ve kişisel isteklerin ve yararların üzerine çıkılır. Çünkü; Evrensel ahlakta olaylar insan hakları, sosyal adalet ve eşitlik boyutlarında değerlendirilir.
- Evrensel ahlakta; kurallar, yasalar insanlar arasında toplumsal yararı gözeten anlaşmalar olarak görülür ve toplumsal yararı karşılayamayan kuralların değişmesi gerektiği düşünülür.
- Evrensel ahlakta, bireye saygı ön plandadır.
- Evrensel ahlak ilkelerine dayalı çok az insanda görülebilen bir ahlak anlayışı vardır. Çünkü; evrensel ahlakta insan hakları, insan hayatı, eşitlikler, özgürlükler ve demokrasi ön plandadır (Barfield,1997, Manza, 2020 ve Turner 2029).

Ahlak iklimi daha çok duyuşsal eksenli olup kazandırılması, ölçülmesi ve bir karara varılması soyut olan özelliklerdir.

5.Kimlikçi Ahlak

Kimlikçi ahlak, bir grubun ve bir topluluğun gezegene, yaşama, maddi ve manevi olgulara ve olaylara bakışlarını gösteren tavırlardır.
Tarikatlar din, ekonomik, eğitim ve kültür alanlarında kendi görüşlerine göre davrandıklarında kimlikçi bir ahlak anlayışını benimsemiş olur.

Tarikatların, sosyal yapıda, toplumsal kurumlar olarak nitelenmeleri ise "finansman yapıları açık ve denetlenebilir olmaktan uzak" olduğu için sivil toplum örgütü olarak nitelenemezler.

Çünkü; toplumsal kurumlar; insanın temel ihtiyaçlarını karşılayan birimler olup, resmi nitelik taşırlar. Toplumsal kuruluşlar Anayasa maddelerinin, Atatürk İlkelerinin ve Cumhuriyet'in Kurucu felsefesinin kapsamında belirlenen resmi görevlerini yapmakla sorumludurlar.

- Bir grup ve topluluk kendi görüşlerine dayalı öznel girişimlerle davrandığında kimlikçi ahlakı tercih etmiş olur.
- Kimlikçi ahlak, kamusal alanlarda kendi görüşlerinin benimsenmesini ister. Bir şeyin önemi kendi bakışlarına göre belirlenir.
- Kimlikçi ahlak, yancı ve yandaş yararı gözetir.

6.Yankesici Ahlak

Yankesici ahlak temelde fırsatçılıktır. Yankesici ahlakta; başarı için her şeyin "olağan", kendi jargonlarıyla "mubah" olduğu kabullenilir. Çünkü; fırsatçılık, fırsatlara karşı kendi çıkarını gözeten ve etik olmayan davranışlardır.

Yankesici ahlakın somut gözlenen özellikleri şunlardır:

- Yankesici ahlak, kolaycı kısa yoldan maddi rantlar peşindedir.

- Yankesici ahlak, oportünizm düşkünü olup; her durumu lehine bir fırsat olarak görür.
- Yankesici ahlak, çıkarcıdır.
- Yankesici ahlak, muhafazakar değil; tutucudur.
- Yankesici ahlak, toplumcu değil; oligarşik kuşatmacıdır.
- Yankesici ahlak, kamusal yarar yerine; bencil avantajlarla hareket eder.
- Yankesici ahlakta, sosyal baskı "işini bilme" üzerine kuruludur (Mardin, 2017).
- Yankesici ahlakta yasallık ölçütü bireysel çıkarlar üzerinedir.
- Yankesici ahlakın, kendi görüşüne uymayan durumlara yasak koymada üzerine yoktur(!).
- Yankesici ahlak, yeni özneli liberalizmin sosyal adalet olgusunu siyasal demokrasi gösterisinde kullanır.
- Yankesici ahlak, kamunun küçülmesini gelişmiş ülkelerin evrensel markalar olmuş şirketlerinden örnekler vererek savunur.
- Yankesici ahlak, paralı eğitim, sağlık ve ulaştırma hizmetlerine ağırlık verir.
- Yankesici ahlak, beton aşkından beslenir (Karaağaçlı, 2024).
- Yankesici ahlak, emperyaller gibi din ve mezhep farklılıklarını kutuplaştırır.
- Yankesici ahlak, emperyalizmin her coğrafyada kullandığı ırk ve milliyet olgularını suistimal eder.

7.Sonuçlar

"Evrenseli Örseleyen, Kimlikçi ve Yankesici Ahlak" konulu bu çalışmada ulaşılan sonuçlar şunlardır:

- Evrensel ahlak ikliminde; insan hakları, insan hayatı, özgürlükler ve demokrasi ön plandadır.
- Kimlikçi ahlak, bir grubun ve bir topluluğun, tarikatın gezegene, yaşama, maddi ve manevi olgulara ve olaylara bakışlarını gösteren tavırlardır.

- Yankesici ahlak, dil, din, mezhep ve etnik özellikleri kendi emperyal çıkarları için teorize. eder.
- Yankesici ahlakta partiyi devlet görme siyasal şaşılığı vardır.

8.Öneriler

"Evrenseli Örseleyen, Kimlikçi ve Yankesici Ahlak" konulu bu çalışmada ulaşılan sonuçlar ışığında dikkate alınmasında yarar beklenen öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

Evrensel ahlak iklimi birey, aile toplum, ulus ve gezegen ölçeklerinde önemsenip yaşatılmalıdır.

- Bir grubun oligarşik çıkarlarını savunan Kimlikçi ahlak yerine toplumcu ve dayanışmacı uygulamalar tercih edilmelidir.
- Yankesici ahlak, devletin kontrol ve denetim aklıyla engellenmeli, çoğulculuk, çoklu görüş, sosyal adalet, sosyal eşitlik olgularını Türkiye coğrafyasına egemen olmalıdır.
- Türkiye coğrafyasında; devleti devlet yapan; (1)yasama, (2)Yürütme ve (3)yargı ayrımında yasal ve yasak olguları birey-ci çıkara göre değil, birey-sel ve toplumsal tümelde adaletli ve eşit uygulanmalıdır.
- Cumhuriyet'in Kurucu felsefesine ve Atatürk'ün ulusçu, halkçı, devrimci, laik İlkelerine uygun para-sız eğitim, sağlık, ulaştırma yol ve köprü hizmetleri oluşturulmalıdır.

9.Vargı ve Yargı

Evrensel ahlak, insani, kimlik ahlak oligarşik, yankesici ahlak ise çıkarcı ve yancıdır. Bu betimlemeler ışığında, ulusa ve gezegene evrensel ahlak egemen olmalı, Türkiye Coğrafyasında Cumhuriyet'in Kurucu Felsefesine ve Atatürk'ün ulusçu, halkçı, devrimci, laik İlkelerine uygun para-sız eğitim, sağlık, ulaştırma yol ve köprü hizmetleri merkezi ve yerel yönetimlerden beklenmelidir.

Kaynaklar

Barfield, T. (1997). Encyclopedia of Social and Cultural **Anthropology**. Londra: Routledge. The dictionary of **anthropology**. Hoboken: Wiley-Blackwell Publishing.

Karaağaçlı**,** M**. (**2021-1**). Eğitimin Sosyolojisi.** İkinci Yazım Birinci Basım. Ankara: Kitapçı Basımevi Yayıncılık Dağıtım Tasarım San Tic. Ltd. Şti. ISBN No:978-605-62357-9-5. Bandrol Seri Aralıkları: THG-PRH 637078-637207.

Karaağaçlı, M (2021-2). **Eğitimin Temeli Felsefe.** İkinci Yazım 4. Basım: Ankara: Baskı ve Cilt:Bizim Büro Basımevi Yayın Ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi Ve Tic. Ltd. Şti. Matbaa Sertifika No:42488. Bandrol Seri No Aralıkları THG-SOP 983983-984072 .

Karaağaçlı, M. (2024). **Yeni Özneli Siyasanın Beton Aşkı, Folklorik ve Otantik iklimi Yok Etti** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları 12.08.2024.

Manza, J. (2020). **Eşitsizlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.288-293. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

Mardin, Ş. (2017). Şerif Mardin Mahalle Baskısı Kavramını Anlatıyor. **Medyascope.** 07 Eylül.

Turner, Bryan S. (2020). **Eşitlik**. Çev: Çağrı Mutaf. Ed: Bryan S. Turner. ss.286-288. İstanbul: Pinhan Yayıncılık.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
ORCID : https://orcid.org/0000-0003-3488-1021

Web (1): w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2): https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
Spor: :www.yurtspor.com. yazarlar
Eğitim-Sosyoloji Güncel : www.mektepligazete.köşe yazıları
Bilim-Araştırma: www.mektepligazete.bülten
Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
Twitter : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Blog :mustafakaragacli.blogspot.com